

Ed. 690. Frumvarp til laga [298. mál]

um breyting á lögum nr. 46/1965, um eftirlaun alþingismanna, lögum nr. 47/1965, um eftirlaun ráðherra, svo og lögum nr. 29/1963, um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, sbr. lög nr. 49/1973, lög nr. 21/1975 og lög nr. 98/1980, um breyting á þeim lögum.

Flm.: Jón Helgason, Helgi Seljan, Karl Steinar Guðnason, Þorv. Garðar Kristjánsson.

I. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 46/1965, um eftirlaun alþingismanna.

1. gr.

2. gr. laga nr. 46/1965 orðist svo:

Fyrirverandi alþingismaður á rétt á eftirlaunum úr sjóðnum þegar svo stendur á að:

1. Hann verður 65 ára.
2. Hann lætur af þingmennsku, enda verði hann 65 ára innan 4 ára frá því þingmennsku hans lýkur.
3. Samanlagður aldur hans og tvöfaldur sá tími, sem hann hefur setið samtals á þingi, nær 95 árum, enda hafi hann náð 60 ára aldri.
4. Hann verður öryrki. Þegar talað er um öryrkja í lögum þessum er átt við 75% örorku eða meira. Heimilt er þó stjórn sjóðsins að ákveða, ef sérstaklega stendur á, að greiða skuli fyrirverandi alþingismanni, sem aflað hefur sér eftirlaunaréttar samkvæmt lögum þessum, hluta af eftirlaunum hans, en aldrei meira en 50% eftirlaunanna, þótt örorka hans nái ekki 75%. Í slíkum tilvikum skal farið eftir meginreglum 13. gr. laga nr. 29/1963, um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

2. gr.

3. gr. laga nr. 46/1965 orðist svo:

Fyrirverandi alþingismaður, sem uppfyllir ákvæði 2. gr. laga þessara, á eftirlaunarétt sem hér segir:

1. Fyrir þingsetu í samtals 5 ár eða skemur: 2% fyrir hvert heilt ár og samsvarandi fyrir hluta úr ári.
2. Fyrir þingsetu í samtals allt að 9 ár: 30%.
3. Fyrir þingsetu í samtals allt að 12 ár: 40%.
4. Fyrir þingsetu í samtals allt að 15 ár: 50%.
5. Fyrir þingsetu í samtals allt að 18 ár: 55%.
6. Fyrir þingsetu í samtals allt að 21 ár: 60%.
7. Fyrir þingsetu í samtals 21 ár eða lengur: 62% að viðbættum 2% fyrir hvert heilt ár, og samsvarandi fyrir hluta úr ári, sem þingsetan er samtals lengri en 21 ár. Eftirlaunarétturinn verður þó aldrei meiri en 70%.

Fyrir þingsetu umfram 5 ár skv. tölulíðum 2 til 6 skal lífeyrisréttur breytast hlutfallslega fyrir hvert ár innan hinna tilgreindu tímabila.

Eftirlaunin skulu fylgja þingfararkaupi alþingismanns eins og það er á hverjum tíma og vera sá hundraðshluti þess, sem eftirlaunarétturinn samkvæmt 1. mgr. segir til um.

Eftirlaun greiðast ekki meðan hinn fyrirverandi alþingismaður fær greidd biðlaun samkvæmt 8. gr. laga nr. 75/1980, um þingfararkaup alþingismanna.

3. gr.

4. gr. laga nr. 46/1965 falli niður.

4. gr.

Núverandi 5. gr. laga nr. 46/1965 verði 4. gr. og orðist svo:

Eftirlifandi maki alþingismanns eða fyrrverandi alþingismanns á rétt á eftirlaunum að honum látnum. Eftirlaunaréttur maka skal vera 20% að viðbættum helmingnum af þeim hundraðshluta sem hinn látni alþingismaður hafði áunnið sér sem eftirlaunarétt skv. 3. gr.

Eftirlaun maka skulu fylgja þingfararkaupi alþingismanns eins og það er á hverjum tíma og vera sá hundraðshluti þess sem eftirlaunarétturinn samkvæmt 1. mgr. segir til um.

5. gr.

Ný grein, er verði 5. gr. laga nr. 46/1965, orðist svo:

Börn eða kjörbörn, sem sjóðfélagi lætur eftir sig, er hann andast, og yngri eru en 18 ára, skulu fá árlegan lífeyri úr sjóðnum, þar til þau eru fullra 18 ára að aldri, enda hafi hinn látni séð um framfærslu þeirra að nokkru eða öllu leyti. Sama gildir um börn eða kjörbörn, er sá maður lætur eftir sig, er naut elli- eða örorkulífeyris úr sjóðnum, er hann andaðist. Ef barnið á foreldri eða kjörforeldri á lífi, er sér um framfærslu þess, er samanlagður lífeyrir þess frá almannatryggingum og úr þessum sjóði 50% hærri en barnalífeyrir almannatrygginga. Að öðrum kosti er lífeyririnn tvöfaldur barnalífeyrir almannatrygginga. Sama rétt öðlast börn og kjörbörn þeirra sjóðfélaga, er njóta elli- eða örorkulífeyris úr sjóðnum, þó svo, að barnalífeyrir úr þessum sjóði til barna eða kjörbarna örorkulífeyrisþega skal vera jafnmargir hundraðshlutar af fullum barnalífeyri eins og örorkulífeyrir hans er margir hundraðshlutar af hámarksörorkulífeyri. Fósturbörn, er sjóðfélagi hefur framfært að mestu eða öllu leyti, njóti sama réttar og börnum og kjörbörnum er veittur hér að framan.

6. gr.

7. gr. laga nr. 46/1965 orðist svo:

Lífeyrir samkvæmt lögum þessum greiðist án tillits til lífeyris, er sjóðfélagi á rétt á úr öðrum deildum Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og öðrum lögboðnum lífeyrissjóðum og hefur ekki áhrif á slík réttindi að öðru leyti en um getur í 2. mgr.

Nú hefur fyrrverandi alþingismaður áunnið sér eftirlaunarétt í hinni almennu deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins samtímis því að hann ávann sér rétt í alþingismannadeild sjóðsins, án þess þó að launaskerðing samkvæmt 11. gr. laga nr. 75/1980, um þingfararkaup alþingismanna, eða ákvæði eldri þingfararkaupslaga hafi skert eftirlaunaréttinn í almennu deildinni og skulu þá eftirlaunin úr alþingismannadeildinni lækka um sömu upphæð og því nemur sem eftirlaunin úr almennu deildinni hefðu lækkað ef eftirlaunarétturinn þar hefði skerast í samræmi við launaskerðingu þingfararkaupslaga eins og þau voru á hverjum tíma.

Ákvæði til bráðabirgða.

Nú hefur maður þegar eða við lok yfirstandandi kjörtímabils öðlast betri rétt samkvæmt þeim reglum, sem settar voru með lögum nr. 46 14. maí 1965, og heldur hann þá rétti til eftirlauna samkvæmt þeim reglum.

II. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 47/1965, um eftirlaun ráðherra.

7. gr.

2. gr. laga nr. 47/1965 orðist svo:

Þegar maður hefur látið af ráðherraembætti og er 65 ára eða eldri eða er öryrki á hann rétt á eftirlaunum úr sjóðnum eftir þeim reglum, sem fyrir er mælt í 3. gr. þessara laga. Þegar talað er um öryrkja í lögum þessum er átt við 75% örorku eða meiri. Heimilt er þó stjórn sjóðsins að ákveða, ef sérstaklega stendur á, að greiða skuli fyrrverandi ráðherra, sem aflað hefur sér eftirlaunaréttar samkvæmt lögum þessum, hluta af eftirlaunum hans, en aldrei meira en 50% eftirlaunanna, þótt örorka hans nái ekki 75%. Skal í slíkum tilvikum farið eftir meginreglum 13. gr. laga nr. 29/1963, um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

8. gr.

3. gr. laga nr. 47/1965 orðist svo:

Fyrrverandi ráðherra, sem gegnt hefur embætti a. m. k. eitt ár og uppfyllir ákvæði 2. gr. laga þessara, á eftirlaunarétt, er nemur 6% fyrir hvert ár og samsvarandi hlutfallslega fyrir hvern byrjadan mánuð í ráðherraembætti, þó aldrei meira en 50%.

Eftirlaunin skulu fylgja ráðherralaununum, eins og þau eru á hverjum tíma, og vera sá hundraðshluti þeirra sem eftirlaunarétturinn samkvæmt 1. mgr. segir til um.

Eftirlaunin greiðast ekki meðan hinn fyrrverandi ráðherra fær greidd biðlaun samkvæmt 29. gr. laga nr. 92/1955, um laun starfsmanna ríkisins, og ekki heldur meðan hann fær greitt þingfararkaup eða biðlaun samkvæmt lögum nr. 75/1980, um þingfararkaup alþingismanna.

9. gr.

4. gr. laga nr. 47/1965 falli niður. (Númer annarra greina breytist til samræmis).

10. gr.

Núverandi 5. gr. laga nr. 47/1965, er verði 4. gr., orðist svo:

Eftirlifandi maki ráðherra eða fyrrverandi ráðherra á rétt á eftirlaunum að honum látnum. Eftirlaunaréttur maka skal vera 20% að viðbættum 50% af þeim hundraðshluta sem hinn látni ráðherra hafði áunnið sér sem eftirlaunarétt skv. 3. gr.

Eftirlaun maka skulu fylgja ráðherralaunum eins og þau eru á hverjum tíma og vera sá hundraðshluti þeirra sem eftirlaunarétturinn samkv. 1. mgr. segir til um.

11. gr.

Núverandi 6. gr. laga nr. 47/1965, er verði 5. gr., orðist svo:

Nú andast ráðherra eða fyrrverandi ráðherra, sem öðlast hefur eftirlaunarétt samkvæmt 3. gr. laga þessara áður en hann náði 65 ára aldri, og á þá maki hans, ef á lífi er, rétt til eftirlauna samkvæmt 5. gr. laga þessara. Ákvæði 2. mgr. 5. gr. eiga einnig við í þessu tilviki.

Ákvæði til bráðabirgða.

Nú hefur maður þegar öðlast betri rétt samkvæmt þeim reglum, sem settar voru með lögum nr. 47 14. maí 1965, og fer þá um rétt hans til eftirlauna samkvæmt þeim reglum.

III. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 29/1963, um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, sbr. lög nr. 49/1973, lög nr. 21/1975 og lög nr. 98/1980, um breyting á þeim lögum.

12. gr.

Aftan við 12. gr. laga nr. 29/1963 bætist ný málsgrein er verði 10. mgr. svohljóðandi:
Prátt fyrir ákvæði 7. gr. laga nr. 46/1965, um eftirlaun alþingismanna, á alþingismaður ekki rétt til lífeyris meðan hann fær greitt þingfararkaup eða biðlaun.

13. gr.

Aftan við 12. gr. laga nr. 29/1963 bætist ný málsgrein er verði 11. mgr. svohljóðandi:
Prátt fyrir ákvæði 7. gr. laga nr. 47/1965, um eftirlaun ráðherra, á ráðherra ekki rétt til lífeyris meðan hann fær greidd ráðherralaun eða biðlaun.

14. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Með lagafrumvarpi þessu er lagt til að gerðar verði breytingar á lögum nr. 46/1965, um eftirlaun alþingismanna, og lögum nr. 47/1965, um eftirlaun ráðherra.

Á undanförunum árum hafa átt sér stað verulegar breytingar á löggjöf um lífeyrismál. Með lögum nr. 55/1980, um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, var lögfest að öllum launþegum og einstaklingum, sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, sé rétt og skylt að eiga aðild að lífeyrissjóði sinnar starfsstéttar eða starfshóps. Meginmarkmið þessarar löggjafar er að tryggja öllum starfandi mönnum nokkurn lífeyri er starfsævi þeirra lýkur, hvort heldur er vegna aldurs eða örorku, og jafnframt skylda þá til að kaupa þennan rétt. Í samræmi við þessa megin stefnu hefur reglugerðum fjölmargra lífeyrissjóða svo og lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, sbr. lög nr. 98/1980, verið breytt á þann veg að öll greidd iðgjöld veiti sjóðfélögum einhver réttindi, en áður var algengt að reglur lífeyrissjóðanna áskildu nokkurra ára iðgjaldgreiðslur áður en réttur til lífeyris kviknaði.

Núverandi lög um eftirlaun alþingismanna og ráðherra eru þessu marki brennd. Samkvæmt núverandi lögum um eftirlaun alþingismanna þarf 6 ára iðgjaldgreiðslur til að réttindi skapist, en samkvæmt lögum um eftirlaun ráðherra þarf 5 ára iðgjaldgreiðslur til að skapa rétt til lífeyris. Með frumvarpi þessu er lagt til að öll iðgjöld veiti réttindi, sbr. það sem nú er orðin almenn regla og áður er greint.

Sú breyting er og gerð að alþingismenn, sem sækja umboð sitt til starfa við almennar kosningar, geti farið á eftirlaun eftir þær kosningar sem fram fara næst á undan því að þeir verða 65 ára í stað þess að leita endurkjörs til næstu fjögurra ára.

Jafnframt er svokölluð 95-ára regla, sem í gildi er í lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins, tekin hér upp, þó eilítið breytt vegna annarra aðstæðna.

Ákvæði um barnalífeyri og makalífeyri eru samræmd hliðstæðum ákvæðum í lögum um lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.